

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 17 april 2008

MEDITATIE

Christus' betekenis als de vorst van Pasen

Jezus spreekt in het gesprek met Martha over de opstanding en het daaruit voortvloeiende leven. De aanleiding tot dit gesprek is bekend. Lazarus is gestorven.

Jezus is naar de gedachte van Martha te laat gekomen, want zij zegt met droefheid: Heere, waart Gij hier geweest, zo ware mijn broeder niet gestorven. Daarin openbaart zij het geloof in de macht van de Heere Jezus. Zij twijfelt echter niet aan Zijn vermogen om ook nu een wonder te verrichten, want zij belijdt: Maar ook nu weet ik, dat alles wat gij van God begeren zult, God het U geven zal. Wanneer Jezus zegt dat Lazarus zal opstaan, meent zij dat Hij spreekt over de opstanding in het laatste der dagen. Daarom echter zegt de Heere dit wonderlijke woord: Ik ben de Opstanding en het Leven.

Niet allereerst zal er sprake zijn van de opstanding in het laatste der dagen, want die opstanding is nog ver verwijderd, maar de opstanding is reeds nu tegenwoordig in de Persoon, Die zegt dat Hij Zelf de

**Jezus zeide tot haar:
Ik ben de Opstanding
en het Leven**

Johannes 11 : 25a

Opstanding is.

Wat moeten wij onder deze opstanding verstaan? De opstanding waarvan in dit woord sprake is, is de geestelijke opstanding uit de geestelijke dood. Uit het vervolg van het gesprek blijkt duidelijk, dat Jezus hier niet allereerst van een natuurlijke lichamelijke opstanding spreekt, maar van een geheel andersoortige opstanding, want Hij voegt er aan toe, dat die in Hem geloven niet sterven zullen, maar leven. Ja, al ware het dat zij gestorven zijn dan toch leven zij. Niet een aards, maar een geestelijk en eeuwig leven.

Tot dat leven moeten wij nu opgewekt worden. In de geestelijke zin van het woord zijn wij allen dood. De zonde heeft de dood over allen gebracht en wij zijn allen gestorven

in de gemeenschap met onze vader Adam.

Uit die geestelijke dood zullen wij moeten opstaan, opdat wij een nieuw en waarachtig leven zullen ontvangen. Menigmaal spreekt Gods Woord van de dood waarin de mens nederligt, om daardoor aan te duiden dat door een geheel bovennatuurlijke kracht de mens tot het waarachtig leven met God moet gebracht en geleid worden. De mens kan niets tot het leven toedoen. Hij kan ook niets verrichten, waardoor hij zich uit zijn geestelijke doodstaat zou opwekken. Die hem alleen opwekken kan is Hij Die hier spreekt, dat Hij de Opstanding is.

Hij wekt op uit de dood, omdat Hij daartoe het recht verworven heeft, toen Hij de schuld der Zijnen betaald heeft. Hij heeft de macht daartoe, omdat Hij dat in Zijn opstanding uit het graf bewezen heeft. Toen heeft Hij het leven en de onverderfelijke heid aan het licht gebracht.

Christus zegt hier echter niet alleen, dat Hij opwekt, maar dat Hij de Opstanding is. En juist deze manier van spreken moet onze bijzondere aandacht hebben.

Het gaat niet om een weldaad van Christus deelachtig te worden, waardoor wij zouden weten en geloven, dat we opgestaan zijn, maar Hij zegt hier dat alleen in Hem en door het zaligmakend geloof in Hem de zondaar zal opgestaan zijn uit de dood en gebracht tot een nieuw leven. En juist dit grote onderscheid moet in ons leven waarheid worden, zoals dat in het leven van Martha waarheid geworden is. Zij spreekt toch uit dat zij in Hem gelooft. Het is bij haar niet een geloven, dat Hij kan doen opstaan, maar een geloof dat in Hem haar opstanding ligt. En dan volgt er ook uit, dat haar leven in Hem en uit Hem is. Hier zien wij het onderscheid tussen het leven uit de weldaden van Christus en het leven uit Christus Zelf.

Het moet ons in ons leven maar niet om de weldaden van Christus te doen zijn, hoe groot en onverdiend

Inhoud

86e jaargang

Nr. 29

- 1 Christus' betekenis als de vorst van Pasen
- 2 Evangelisch (8)
- 4 Momenten uit de slotzitting van de Generale Synode 2007 (2)
- 6 Communicatie als probleem: Verstaat gij ook?(1)
- 8 Lessen uit de kerkgeschiedenis: Een smet op de christennaam
- 8 Boekennieuws
- 10 Kerknieuws
- 10 Berichten
- 12 Kerkdiensten

die ook zijn, maar om Christus Zelf. Velen leven bij de weldaden. Zij zien naar de weldaden uit. Zij vinden hun vermaking en hun leven in de onder- vinden als zodanig en zijn niet om Jezus Zelf verlegen. Hoe hebben de vrouwen van Bethanië het geleerd, dat hun leven in Hem alleen kan zijn, Die door de dood heen het leven voor hen verwierf. Maria, Martha's zuster, heeft Jezus tot voorbereiding van Zijn begrafenis gezalfd; Martha, hoe er ook voorheen een bestraffing van Jezus voor haar nodig was vanwege haar dienen, heeft Hem hier beleden te zijn de Opstanding. Martha's opstanding ligt nu niet vast in haar dienen, in haar ondervindingen, in haar bekering, maar in Jezus Zelf, Die als Plaatsbekleder haar dood overwonnen heeft en haar leven heeft geopenbaard.

Voorheen leefde zij in haar dienen, nu heeft zij geleerd, dat haar leven in het dienen van Christus ligt en in Zijn gezegende Persoon. Haar leven zal nu zijn een leven uit Hem en door Hem. Het is opmerkelijk, dat wij nergens lezen, dat Martha en haar zuster naar het graf gegaan zijn om de dode te zalven. Ligt daarin wellicht niet opgesloten, dat Martha door Gods genade geleerd had, waarvan zij hier zo krachtig belijdenis doet?

De toepassing op deze geschiedenis kan daarom geen andere zijn dan de vraag van Jezus tot ons eigen hart te brengen: Geloofst gij dat? Geloofst gij dat uw leven in Hem gelegen is; dat uw opstanding in Hem is en in de gemeenschap met Hem door het zaligmakend geloof?

Dan gaat het bij ons niet meer allereerst om de weldaden van deze gezegende Persoon, maar dan is deze Persoon ons leven geworden. Hoe noodzakelijk om daarnaar ons hart te onderzoeken. Dan gaan we niet op in de eigenschappen van het leven - en gewis ze zijn er - om daarin onze rijkdom en ons vermaak te vinden, maar

dan wordt het bij aanvang en voortgang:

*Geef mij Jezus, of ik sterf
Buiten Jezus is geen leven
maar een eeuwig zielsverderf.*

Gorinchem,

ds. L. Blok

8

Evangelisch

In een aantal artikelen maken we kennis met de evangelische beweging. In het vorige artikel zagen we dat er in reformatorische kringen een groeiende openheid komt voor de bijzondere gaven van de Heilige Geest. Wat is daarvan de oorzaak? En hoe moeten we dit waarderen? Zijn het tekenen van een aanstaande opwekking?

Eigenlijk is het verbazend in welk tempo flinke delen van de reformatorische wereld zich openstellen voor de bijzondere gaven van de Heilige Geest. Lange tijd overheerste een grote huiver. De ontsporingen in de kerkgeschiedenis rond personen en bewegingen die de Geest meenden te hebben, waren als waarschuwingstekens. Pinksterkerken werden met argwaan bekeken. Andere tijden lijken nu te zijn aangebroken. Een enquête

van het blad CV.Koers bracht aan het licht dat heel wat predikanten uit de reformatorische hoek open willen staan voor de bijzondere Geestesgaven. Diverse predikanten uit de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt), de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Bond in de PKN gaven aan dat ze in tongen spreken en door middel van dromen en gezichten Gods stem horen. Vooral binnen de Nederlands Gereformeerde Kerken is de openheid voor de bijzondere Geestesgaven groot.

Zijlstra

Vanwaar toch deze belangstelling? We kunnen wijzen op de gebedsgenezingsdiensten die her en der belegd worden. Vooral de genezingscampagnes van Jan Zijlstra hebben de laatste jaren grote bekendheid gekregen, ook binnen reformatorische kring. In een

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:
ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers aan:
ds. A. Moerkerken, Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263
e-mail: moerkerken@kliksafe.nl

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.

Boeken ter recensie en meditaties aan:
ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136,
3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:
redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk **woensdag 17.00 uur** vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:
Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718,
e-mail: saambinder-adv@kliksafe.nl
Postbankno. 256686 t.n.v. de administratie van De Saambinder.

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** in het bezit van de administratie te zijn.
Rouwadvertenties
uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:
Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 11,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:
Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

De redactie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor de inhoud van: de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

reformatorisch bolwerk als Kampen was Jan Zijlstra vier jaar geleden haast het gesprek van de dag. Zijn genezings- en reddingscampagne bracht velen in vervoering... en verwarring. Het tijdschrift dat Jan Zijlstra uitgeeft lijkt haast te mooi om waar te zijn. Geen langdurige behandelingen meer bij een arts, geen zware kuren, geen voortdurende pijn. Jan Zijlstra legt de handen op, gebiedt in Jezus' naam dat de kwaal moet verdwijnen, drijft zonodig boze geesten uit en tientallen mensen genezen.

De jaarlijkse Pinksteropwekkingsconferentie in Biddinghuizen werkt er ook hard aan mee om het gedachtegoed uit de Pinksterkerken over te laten waaien naar reformatorisch Nederland. Van de 50.000 bezoekers van deze conferentie komt een aanzienlijk deel uit de gevestigde kerken. Jaar op jaar wordt dezelfde boodschap uitgedragen: Stel je open voor de bijzondere Geestesgaven en er zullen bijzondere dingen gebeuren. De gestage drup heeft de steen doen uithollen. Het charismatische gedachtegoed heeft eerst grote delen van de evangelische beweging veroverd. Daarna waren de reformatorische kerken aan de beurt.

Gemeenteopbouw

We kunnen verder wijzen op evangelische strategieën voor gemeenteopbouw. Vaak krijgen de gaven van de Heilige Geest daarin een nadrukkelijke plaats. We noemen de Amerikaanse Willow Creek-kerk en de beweging van New Wine. Stuwende kracht achter de laatstgenoemde beweging is de Nederlands gereformeerde ds. D. Westerkamp uit Houten. Willow Creek heeft invloed in delen van de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt).

Tenslotte willen we wijzen op de Alpha-cursus. Deze evangelisatiecursus kwam vanuit Engeland overwaaien en vond vaste voet aan wal in evangelisch Nederland. Maar ook de hervormd-gereformeerde bond voor het evangelisatiewerk (IZB) omarmde de cursus. In het cursusboek Een kwestie van leven kwam een woord vooraf te staan van nu wijlen prof. dr. C. Graafland. Dit alles zorgde ervoor dat deze evangelische cursus binnen de Gereformeerde Bond in de PKN al vele malen is gebruikt. En dat terwijl de cursus echt charismatisch is. Met grote kracht wordt bijvoorbeeld de gave van tongentaal aanbevolen. Die gave heeft, zo heet het, "vele mensen

rijk gezegend". Tongentaal is voor alle christenen beschikbaar, zo is de overtuiging van Nickey Gumbel, de drijvende kracht achter de cursus. Het is daarom heel logisch dat op plaatsen waar deze cursus gegeven wordt, de vraag naar de bijzondere Geestesgaven opkomt.

Verklaring

De kanalen waarlangs reformatorische kringen beïnvloed worden met de geest vanuit de pinksterkerken zijn duidelijk zichtbaar. Dat verklaart nog niet waarom grote delen van de reformatorische kerken zo open zijn gaan staan voor de bijzondere Geestesgaven. We kunnen rustig spreken van een koerswijziging van velen. Hoe is dat te verklaren? Enkele oorzaken willen we noemen. Laten we eerst naar onszelf kijken.

Binnen de pinksterkerken en, breder, binnen de evangelische gemeenten wordt in de praktijk haast iedereen voor bekeerd aangezien.

Over het toepassende werk van Gods Geest hoeft niet meer gesproken te worden.

Is de vraag naar bijzondere Geestesgaven geen gevolg van het gebrek van het doorbrekende werk van Gods Geest in onze kerken? Het eigenlijke werk van Gods Geest is toch om geestelijk dode zondaren een nieuw hart en een nieuwe geest te geven, om hen te ontdekken en te ontgronden en zo als een Adamskind tot de Tweede Adam te leiden. Christus verheerlijken is een voornaam werk van Gods Geest. Moeten we niet eerlijk bekenen dat dit krachtdadige werk van de Geest in onze tijd zo vaak wordt gemist? Ontmoeten onze jongeren mensen die vanuit de beleving mogen vertellen hoe God een mens bekeert? Wordt onder Gods kinderen een teer, afhankelijk leven vaak niet pijnlijk gemist? Moeten ze niet met schaamte zeggen dat de vruchten van Gods Geest zo spaarzaamelijk worden gevonden? Waar is de opwas in de genade en kennis van de Heere Jezus Christus? Als deze werkingen van Gods Geest zo bedekt komen te liggen, krijgen de opzienbarende Geestesgaven ruimte om de aandacht te trekken. Als jongeren of ouderen weinig meer horen hoe Gods Geest Zijn

kinderen leidt, zullen ze steeds vatbaarder worden voor bijzondere gebeurtenissen die dan aan Gods Geest worden toegeschreven.

Ontwikkeling

In dit verband valt nog iets op. In kringen waar veel nadruk ligt op de bijzondere Geestesgaven wordt zo weinig gesproken over het werk van Gods Geest in de bekering van zondaren. Binnen de pinksterkerken en, breder, binnen de evangelische gemeenten wordt in de praktijk haast iedereen voor bekeerd aangezien. Over het toepassende werk van Gods Geest hoeft niet meer gesproken te worden. De mensen hebben Jezus toch al aangenomen? En anders worden ze opgeroepen dat alsnog te doen. In de prediking wordt er stilzwijgend van uitgegaan dat serieuze kerkmensen ook ware christenen zijn. Prediking en gemeentezang zijn helemaal gericht op de toerusting van ware gelovigen.

Zien we op dit punt niet een ontwikkeling in de reformatorische kerken? Is de noodzakelijkheid van de wedergeboorte nog echt een wezenlijk element in de prediking? Hoort de gemeente nog hoe een zondaar in zijn verlorenheid tot Christus wordt gebracht? Als er over dit wederbarende en ontdekkende werk van Gods Geest wordt gezwezen, ontstaat er een leegte in de prediking. Vanuit die leegte komt er toch weer behoefte aan het werk van Gods Geest. De bijzondere Geestesgaven krijgen dan de aandacht. De aandacht voor de bijzondere Geestesgaven is dan ook het grootst in kerkelijke kringen waar weinig meer gehoord wordt hoe God de mens bekeert. Eerst is een voorname werk van Gods Geest vergeten, vervolgens komen de bijzondere werkingen van Gods Geest daarvoor in de plaats. Dat moet ons voorzichtig maken. Als er meer nadruk komt te liggen op de bijzondere Geestesgaven wordt het dus tijd om ons af te vragen of de oorzaak niet in de prediking ligt.

Ervaring

Er is nog een oorzaak dat het bijzondere werk van Gods Geest in onze tijd de aandacht trekt. In onze cultuur zit de roep om ervaring haast ingebakken. Leerstellingen zijn uit de tijd, het gaat er maar om hoe we 'het geloof beleven'. De reformatorische prediking heeft altijd veel aandacht besteed aan de innerlijke doorleving van Gods Woord. Tegelijkertijd wordt benadrukt dat de persoonlijke erva-

ring geheel moet rusten op de Schrift. Wat ik meen beleefd te hebben, moet in Gods Woord staan, anders zit ik mis. Het menselijke hart is zo bedrieglijk, we kunnen ons zo snel in ons gevoel vergissen. Een grote voorzichtigheid ten opzichte van wat de mens ervaart is er altijd geweest.

Die terughoudendheid lijkt in onze tijd ver weg te zijn. Wat mensen ervaren, lijkt het laatste woord te hebben. En als die ervaringen niet in de Schrift terug te vinden zijn, dan kan ik me altijd nog beroepen op een woord dat Gods Geest rechtstreeks in m'n hart gaf. Dat is dan het einde van alle tegenspraak. Juist de behoefte aan ervaring zorgt voor een openheid richting de bijzondere Geestesgaven. Wie de handen krijgt opgelegd, wie in tongen bidt, ervaart echt iets. En dat willen veel mensen in onze tijd.

Bijzonder

Een ontwikkeling die hiermee samenhangt is de drang naar het bijzondere. In het alledaagse leven is dat al zichtbaar. Alles lijkt mooier, groter en spectaculairder te moeten worden. Reizen worden wereldreizen, gezonde ontspanning maakt plaats voor avontuurlijke uitjes. De moderne mens moet iets bijzonders meemaken, anders is het leven zo eentonig. Vergeleken met een eenvoudige doopdienst is een dienst waarin volwassenen worden gedoopt veel 'aantrekkelijker'. Onlangs kreeg ik een bandje van zo'n dienst. De eerste woorden die ik beluisterde, waren: "Wat heerlijk om hier vandaan u allemaal zo te mogen begroeten op deze feestelijke zondag."

Een verslag van een avond met Jan Zijlstra was ook duidelijk. De vrouw die de avond inleidde, wond er geen doekjes om toen ze een nieuw lied aankondigde: "Alles mag hoor. Zitten, staan, dansen, we kunnen excited (opgewonden) raken van Jezus. We gaan een klapoffer brengen voor Jezus. U bent geweldig, Heer. Yes."

We kunnen rustig vaststellen dat zo'n samenkomst een oneerbiedig spektakel is. Het trekt ondertussen wel mensen aan. En ook de media, zeker als er mensen wonderlijk worden genezen. Juist de media-aandacht vergroot de nieuwsgierigheid. Jan Zijlstra is zich dat goed bewust. Zelf heeft hij al meerdere video's uitgegeven over 'zijn' genezingen. De camera's staan altijd klaar als hij zijn optredens begint. En dat alles onder de dekmantel dat het 'goede nieuws van Jezus' verspreid moet worden. Onder-

tussen hangt er wel een geladen sfeer tijdens dergelijke bijeenkomsten. Het luide schreeuwen van gebedsgenezers, het massale klappen, het langdurig roepen van woorden als "Hallelujah", "Amen", "machtig" en "glorie" roept deze geladen sfeer op. Het ritme van de muziek werkt daar aan mee. Niet zelden ervaren bezoekers de sfeer als benauwend. Is er sprake van een betovering, een hypnose? En toch blijft het wonderbaarlijke te trekken.

Gevoel

De roep om ervaring maakt mensen ook kritiekloos. Het is verbazingwekkend hoe gemakkelijk reformatorische kerkmensen allerlei wind van leer vanuit de pinksterbeweging overnemen. Misschien is het ook wel te begrijpen. Wie een stevig fundament heeft in Gods Woord en onze belijdenisgeschriften zal de levensgrote verschillen met de pinkstergodsdienst gemakkelijk zien. Als dat fundament ontbreekt, als de geestelijke bagage er nauwelijks meer is, zal deze weerbaarheid afnemen. De scheidingen vallen dan niet meer rond Gods Woord, maar rond het gevoel. Als ik

me goed voel tijdens een bijeenkomst, dan is het toch niet erg als er een iets andere leer is? Dat er fundamentele verschillen zijn, wordt vaak niet onderkend.

Voorstanders van de bijzondere Geestesgaven beroepen zich onbekommerd op enkele bijbelteksten. Kijk, daar staat toch dat Jezus beval de zieken te genezen? Kijk, daar lezen we toch dat we moeten ijveren naar de geestelijke gaven en er dus naar mogen streven om te profeteren? Hoe snel vallen we voor zulke voorstellingen als we het inzicht in de samenhang van Gods Woord missen. We zijn, kortom, niet blij met de grote aandacht voor de bijzondere Geestesgaven in onze tijd. Er waait een geest door de reformatorische kerken die ons dreigt af te brengen van de eenvoudigheid van de Schrift. Er worden leerstellige kloven gedicht die niet te overbruggen zijn. De pinksterbeweging wordt er ondertussen niet reformatorischer op, veel reformatorische mensen wel evangelischer.

(wordt vervolgd)

Middelburg,

ds. J.M.D. de Heer

2

Momenten uit de slotzitting van de Generale Synode 2007

Na de pauze van woensdagmorgen 26 maart 2008 vroeg het rapport van het Deputaatschap Algemene Kerkelijke Zaken (AKZ) de aandacht. Dat rapport bevatte niet minder dan zes rapportages: Kerkelijke Administratie, Kerkelijk Grootboek, Kerkelijke Archieven, Arbitrage, Centraal Bureau en Kerkbouw.

Over collecteren, bouwen en lenen

De laatste sectie had in 2006 ruim 4,5 miljoen euro beschikbaar gesteld aan vijftig gemeenten om die in de lasten van kerkbouw financieel te ondersteunen. De penningmeester, oud. G.H. Verweij te 's-Gravenhage, constateerde dat er nogal wat bouwplannen zijn, maar het fundament van de sectie duidde hij aan als 'wat zandrig'. Het komt lang niet bij alle gemeenten tot het houden van een collecte. De sectie heeft maar de steun van ruwweg de helft van de gemeen-

ten. 'Maar als men in gemeenten die niet collecteren gaat bouwen, loopt men hard naar de sectie kerkbouw. Dan wordt telefonisch al de vraag gesteld: 'Hoeveel geld kunnen we bij Kerkbouw lenen tegen 1,5%?' De wedervraag is: 'Wanneer hebt u het voor het laatst gecollecteerd?' Er valt een stilte.... En vervolgens is het: 'Dat moet ik toch nog eens even nakijken'. Een aanbeveling aan alle gemeenten om de sectie kerkbouw jaarlijks met een collecte te steunen, kreeg dan ook de algemene steun van de synode.

Het plafond is niet bereikt

Bij de bespreking van het rapport van de Deputaatschap AKZ kreeg allereerst een bijlage aandacht, die was opgesteld door het zogenaamde penningmeestersoverleg: Geldwerving (in het kerkverband van de Gereformeerde Gemeenten). Aanleiding was de vraag van een predikant op de

synode van 2004. Hij constateerde dat het aantal collecten voor algemeen kerkelijke doeleinden bleef stijgen, evenals de bijdragen die per lid en dooplid worden gevraagd. Hij vroeg zich af: Waar ligt in een relatief klein kerkverband als het onze het plafond? Die vraag werd door het penningmeestersoverleg op verrassende wijze beantwoord. De identiteitgebonden uitgaven voor de plaatselijke gemeente en voor het kerkverband konden vrij nauwkeurig worden geschat. Die bedragen per lid en per dooplid circa € 300 tot € 400 per jaar! Het is dan ook niet aannemelijk dat voor de uitgaven ten behoeve van het kerkverband een plafond zou zijn bereikt.

De invoering van de pensioenwet per 1 januari 2007 bracht intensief overleg met zich mee met de De Nederlandsche Bank (DNB). De vraag is of de emerituskas al of niet onder de nieuwe Pensioenwet valt.

Blijmoedig geven

De notitie werd gedragen door een bezinning op het geven als een bijbelse opdracht. Daarvan kreeg in de bespreking vooral de vraag naar de norm voor het geven aandacht. De enige getalsmatige norm die in de Schrift voorkomt is het geven van de tienden, zoals beschreven in het Oude Testament. Ds. D. de Wit (Rijssen-West) onderstreepte de gedachte uit het stuk, dat het geven van tienden niet normatief mag worden gezien. Dan is er sprake van evangelische invloeden. Het getal tien heeft ook symbolische betekenis. Het zegt dat alles van de Heere is. Ten diepste is er, als het over de norm voor het geefgedrag gaat, een eenheid tussen het Oude en het Nieuwe Testament. In het Nieuwe Testament gaat het om het mild en blijmoedig geven. Met die gedachte is het opleggen van een hoofdelijke omslag in een gemeente dan ook in strijd.

Andere sprekers wezen op de noodzaak om onze jongeren in een materialistische tijd als de onze ook op te voeden tot geven voor de dienst des Heeren. Ds. P. Mulder merkte op dat jongeren vaak een principiële afwijging maken. Als het nodig is, komt het geld er wel. Ds. M.J. van Gelder (Middelburg-Zuid) wees op de noodzaak om bij plaatselijke activiteiten duidelijk rekening te houden met de

gezinssituaties, die heel verschillend kunnen zijn. Jonge gezinnen kunnen worstelen met hoge hypotheeklasten. Gezinnen met wat oudere kinderen hebben te maken met de betaling van hoge schoolgelden en reiskosten. Voorzichtigheid is geboden. Goede informatie is van veel belang. Men moet van de directe nood overtuigd zijn.

Conclusievorming

Verschillende afgevaardigden sloten zich aan bij de constatering in het rapport dat er in de kring der gemeenten trouw wordt geofferd. 'Er is geen plafond te zien als het gaat om kunnen. Het gaat om willen geven. En daarom is er geen plafond, want als er nood is, dan komt het geld er' (blz. 391). De preses rondde de bespreking af met het uitspreken van zijn blijdschap over het feit dat er in het huis van de gemeenten mild gegeven wordt. Daaruit spreekt een stuk liefde en verbondenheid. In dat kader zijn we als gemeenten gediend met de informatieve notitie van het penningmeestersoverleg. De synode besloot om aan de redactie van De Saambinder en van Daniel te vragen om naar aanleiding van het genoemde stuk enkele artikelen te plaatsen. Het is een goede zaak om zo de kerkenraden en de gemeenteleden nader te informeren.

Andere secties

Er was veel waardering voor het rapport van de sectie Kerkelijke Administratie. De synode besloot dat er bij wijze van sympathiegebaar stappen zullen worden ondernomen om de internettoegang te laten verlopen via Kliksafe. De sectie Kerkelijk Grootboek heeft te maken met veel aanvragen voor geldleningen ten behoeve van nieuwbouwpunten. De inleg neemt echter niet toe. Daarom werd opnieuw een beroep gedaan op particulieren, instellingen, deputaatschappen en gemeenten om beschikbare gelden ook bij het Grootboek in te leggen. De rente werd met ¼% verhoogd. De voorzitter van de sectie Kerkelijke Archieven, ds. J. Schipper te Dirksland, attendeerde de vergadering erop dat deze sectie 25 jaar bestond. De broeders A. Bel en J. Mastenbroek maakten ook 25 jaar deel uit van de sectie. De preses, ds. J.J. van Ekeveld, richtte woorden van bijzondere waardering en hartelijke dank aan het adres van broeder M.K. Treur te Zeist, die registers samenstelde van alle acta van de Algemene Vergaderingen en

Generale Synoden. De sectie Arbitrage meldde dat in de verslagperiode geen beroep op de sectie werd gedaan. Bij de bespreking van het rapport van de sectie Stichting Centraal Bureau werd duidelijk dat aan een verhoging van circa 10% van de lage huurprijs voor de gebruikers niet zal kunnen worden ontkomen.

De emerituskas: een lichtzijde

De eerste helft van de middagvergadering werd besteed aan een grondige bespreking van het rapport van het Deputaatschap Emerituskas. Steeds meer predikanten gaan met het bereiken van de zeventigjarige leeftijd met emeritaat. Daarnaast is er een groot aantal predikantsweduwen. Het rapport maakte melding van de bemoedigende ervaring, dat het werk van het deputaatschap in de gemeenten breed wordt gedragen. Dat blijkt niet alleen uit de normale bijdragen, maar ook uit het ontvangen diverse legaten en erfenissen en uit de afdracht van De Saambinder. Ds. M.J. van Gelder, voorzitter van dit deputaatschap, memoreerde met blijdschap en dankbaarheid, dat de laatste jaren niet alleen de bijdragen per kerkelijke gemeente zijn toegenomen, maar dat ook het aantal gemeenten dat bijdraagt is gestegen tot 90% van alle gemeenten. Enkele gemeenten maken een lager bedrag over omdat men de huidige fondsvorming wel voldoende vindt. Dat is echter niet het geval. Het rapport van het deputaatschap gaf aan, dat de uitkeringen de komende negen jaren zullen stijgen tot circa € 1.100.000,-.

Een dreigende schaduw

Behalve bij de genoemde lichtzijde, stond de synode uitvoerig stil bij een dreigende schaduw. De invoering van de pensioenwet per 1 januari 2007 bracht intensief overleg met zich mee met De Nederlandsche Bank (DNB). De vraag is of de emerituskas al of niet onder de nieuwe Pensioenwet valt. Ds. P. Melis (Veen) gaf aan dat het deputaatschap voor de overheid niets te verbergen heeft. Er ging een uitgebreide brief uit aan DNB. Men weet hoe het deputaatschap functioneert! Ds. Van Gelder wees nog op de openheid en welwillende sfeer waarin het mondelinge overleg met DNB is gevoerd. Als deze instelling op grond van de wet van oordeel is dat de emerituskas eigenlijk een pensioenfonds is, valt deze kas onder het toezicht van deze bankinstelling. De uitslag van de beoordeling kan in de loop van

2008 worden verwacht. Daarover valt nu nog niets met zekerheid te zeggen. Als DNB beslist dat toezicht geoefend moet worden op de emerituskas, heeft dat een aantal diep ingrijpende gevolgen. Ds. M.J. van Gelder noemde ondermeer als principieel punt het feit dat het deputaatschap zal worden aangemerkt als een verzekeraar of pensioenfonds. Het eigen vermogen en de voorzieningen zullen fors moeten toenemen. Het toezicht brengt hoge kosten met zich mee. Aan de deputaten zullen dan hoge deskundigheidseisen worden gesteld, die de meeste deputaten nu niet hebben. Deze gevolgen maken de uitvoering van het toezichtsregime voor het deputaatschap onmogelijk

Een recht van de predikant of een plicht van de gemeente?

In de discussie stond de vraag centraal: is emeritering een recht van de predikant of een plicht van de kerk? Er is géén sprake van een arbeidsver-

houding tussen predikant en gemeente. Het gaat om een verhouding met een geheel eigen karakter. Daarom is emeritering in het licht van de Schrift en de Dordtse Kerkorde (DKO) een plicht van de gemeente. De vergadering sloot zich unaniem aan bij het door het deputaatschap voorgestelde beleid als DNB zou besluiten om de emerituskas onder toezicht te plaatsen. Er zal bezwaar en beroep worden aangetekend tegen een dergelijke beslissing. Er zal beraad plaats vinden over een compleet andere opzet, waarbij rekening zal worden gehouden met de bedoeling van art. 13 van de DKO. Het Deputaatschap Vertegenwoordiging en Voorlichting werd gemandateerd om dan de voorstellen van de Emerituskas te beoordelen en zo nodig te bekrachtigen.

(wordt vervolgd)

Waarde, ds. M. Golverdingen

aan de genade van God in Christus te danken. Die genade was aan iedereen gegeven. Met zijn door Gods genade bevrijde wil, moest de mens echter die beslissende keuze wel zelf maken. Daar hing het heil vanaf!

Toch hetzelfde bedoelen

Nu is het ook mogelijk dat twee mensen tot verschillende uitspraken komen, maar in de grond van de zaak toch hetzelfde bedoelen. Uiteraard moeten we daar niet te gauw vanuit gaan. Een dergelijke goedgelovigheid, om niet te zeggen onnozelheid, leidt immers tot grote oppervlakkigheid. Maar het is wel een reële mogelijkheid dat uiteenlopende formuleringen elkaar toch in hoge mate dekken. Dat kan bijvoorbeeld komen door de verschillende benadering die mensen gekozen hebben of door een andere kerkelijke traditie waaruit ze afkomstig zijn. Ondanks die verschillende benaderingswijze en de verschillende terminologie die ze hanteren, kunnen ze uiteindelijk toch op hetzelfde punt uitkomen.

Zo krijg je de indruk dat bij de heftige discussies die in het eerste decennium na de oorlog in de Gereformeerde Gemeenten gevoerd zijn, ook allerlei misverstanden in het geding waren. Wilde men met het aanbod van genade zeggen dat mensen uit zichzelf in staat zijn dat aanbod aan te nemen of kon volstrekt duidelijk zijn dat men die gedachte radicaal van de hand wees? Als men het had over Gods beloften, ging het dan om beloften die voorwaardelijk of onvoorwaardelijk zijn?

Zowel in het geval mensen hetzelfde zeggen als wanneer ze iets anders zeggen, is het steeds van belang om door te vragen. Je moet niet te gauw je conclusies trekken, noch in positieve, noch in negatieve zin. Dat geldt zeker ook bij allerlei buitenlandse contacten, waar men veelal weinig van iemands achtergrond af weet en de taalbarrière vaak een hinderlijke rol speelt. Ik las eens van een evangelist dat hij, naarmate zijn kennis van de Spaanse taal toenam, steeds minder geestverwanten overhield. Aanvankelijk leken velen die zich protestant noemden in het bijbelse spoor te gaan, maar naarmate hij beter met hen spreken kon en meer kon doorvragen, bleek dat hun theologische ligging in veel gevallen behoorlijk tegenviel.

Uitspraken moeten we ook altijd in hun samenhang bezien. Wat zegt iemand over dat onderwerp nog

COMMUNICATIE ALS PROBLEEM

Verstaat gij ook?

Taal is een belangrijk en waardevol communicatiemiddel. Het beschikken over een woordenschat is een van de dingen waarin de mens zich van de dieren onderscheidt. Bovendien geldt dat het geloof uit het gehoor is en het gehoor door het Woord Gods (Rom. 10:17). Maar bij het gebruik van de taal gaat er ook regelmatig wat fout. Mensen begrijpen elkaar nogal eens verkeerd. Allerlei misverstanden liggen daarbij op de loer.

Dat alles geldt eveneens voor de communicatie op het terrein van kerk en theologie. Juist daar kan het ingrijpende consequenties hebben als mensen elkaar verkeerd begrijpen. We hebben hier te maken met de doorwerking van de zondeval. "De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn, want zij zijn hem dwaasheid en hij kan ze niet verstaan, omdat ze geestelijk onderscheiden worden" (1 Kor. 2:14). Dat mensen die dezelfde taal spreken, in allerlei gevallen elkaar toch niet of niet goed begrijpen, is ook te zien als

een aspect van de Babylonische spraakverwarring (Gen. 11:7-9).

Twee mensen kunnen hetzelfde zeggen, maar dat is bepaald nog geen garantie dat ze daarmee ook hetzelfde bedoelen. Ook wanneer mensen met overtuiging de rechtvaardiging van de goddeloze belijden, kan dat theologische kernbegrip bij hen wel eens een heel andere betekenis hebben dan het in de Bijbel heeft. Dat is zeker het geval wanneer de rechtvaardiging van de goddeloze in de praktijk neerkomt op een rechtvaardiging van de goddeloosheid.

Als mensen belijden dat het geloof een gave van God is, betekent dat nog lang niet altijd dat ze daarmee op de gereformeerde lijn zitten. Door velen wordt die belijdenis gemakkelijk gecombineerd met de leer van vrije wil. Dat is overigens niets nieuws. Dat kwam men ook al tegen bij de 17e eeuwse remonstranten en hun voorlopers. Volgens de Friese predikant Gellius Sneecanus was het geloof een pure gave van God. Dat de mens voor God kon kiezen, had hij geheel en al

meer? Wat hij er verder over zegt, werpt vaak nader licht op zijn standpunten en bedoelingen. We zagen dat al bij Snecanus in zijn visie op het geloof. We doen iemand onrecht en misleiden onszelf (en anderen) als we hem eenzijdig citeren. Als een oudvader zowel de nadruk legt op het ruime aanbod van Gods genade als op de onmacht en de vijandschap van de mens ten opzichte van het aangeboden heil, zijn dat wel zaken die wezenlijk bij elkaar horen. Wie alleen het ene aanhaalt en het andere verzwijgt, spreekt slechts een halve waarheid. En halve waarheden zijn vaak hele leugens. Er ontstaan ook allerlei nodeloze conflicten doordat mensen zaken tegenover elkaar stellen, die in de grond van de zaak geen tegenstelling zijn, maar allebei waar zijn of op z'n minst belangrijke waarheidselementen bevatten.

Wat niet gezegd wordt

Wat ook vaak van groot belang is, is datgene wat men niet zegt. Maar het argumentum e silentio (het argument van het stilzwijgen) moet wel met voorzichtigheid gehanteerd worden. Als iets niet genoemd wordt, kan dat heel verschillende dingen betekenen. Wie na wil gaan wat de Dordtse Kerkorde zegt over de vrouw in het ambt, komt teleurgesteld uit. Onze DKO zegt daar helemaal niets over. Het punt komt hooguit indirect aan de orde, doordat alleen gesproken wordt over de dienaar des Woords, die vervolgens met hij wordt aangeduid. Voor de Dordtse vaders (en dat gold in die tijd ook voor remonstranten, luthers en doopsgezinden en rooms-katholieken) was het echter zo vanzelfsprekend dat de vrouw geen kerkelijk ambt kon bekleden, dat ze het niet nodig vonden daarover een afzonderlijk artikel op te nemen.

En zo geldt natuurlijk van veel meer zaken dat die vroeger onbekend waren of niet aan de orde waren. Bij Smijtegelt moet je geen veroordeling van de televisie verwachten. Ik herinner mij van vele jaren geleden dat iemand eens een inleiding moest houden over de vijfdaagse werkweek. Die werd toen op grote schaal ingevoerd en onder ons riep dat de vraag op hoe die vrije zaterdag zich verhielt tot het vierde gebod. Stond daar niet dat we zes dagen moesten werken? Daarbij zag men over het hoofd dat er meer werk is dan alleen de beroepsuitoefening. Bovendien ligt in het vierde gebod de nadruk op de verplichte rustdag en niet op de plicht

om te werken. Het "zes dagen zult gij werken" is vanuit het Hebreeuws ook te vertalen als "moogt gij werken", of "krijgt ge om te werken". In ieder geval vatte de man die de inleiding moest houden zijn taak serieus op. Hij las allerlei oude schrijvers er op na, maar het resultaat stelde hem teleur. Ze zeiden er niets over!

Als mensen belijden dat het geloof een gave van God is, betekent dat nog lang niet altijd dat ze daarmee op de gereformeerde lijn zitten. Door velen wordt die belijdenis gemakkelijk gecombineerd met de leer van vrije wil. Dat is overigens niets nieuws.

Nieuwe formulieren

Maar het kan ook veelbetekend zijn als iets niet genoemd wordt of slechts marginaal aan de orde komt. Op de laatste christelijke gereformeerde synode zijn nieuwe liturgische formulieren vrijgegeven. In het voorgestelde huwelijksformulier ontbrak de bijbelse notie dat de man het hoofd van de vrouw is (Ef. 5:23). Kennelijk vonden de opstellers dat zoiets tegenwoordig niet meer gezegd kan worden. Gelukkig voegde de synode op het laatste nippertje die verwijzing nog toe, al wees een van de afgevaardigden er wel op dat dit er alleen maar toe zou leiden dat sommige kerken dit gedeelte bewust zullen overslaan.

Tevens werd gesproken over nieuwe avondmaalsformulieren. Daarbij wordt in het concept-formulier voor wat men noemt de vierende gemeente, het onderdeel van de zelfbeproeving slechts summier aangevoerd. Ook dat is veelzeggend. Wellicht zullen de voorstanders stellen dat men de gedachte van de zelfbeproeving niet afwijst, maar dat dat thema op andere momenten aan de orde komt. Dat is echter een belangrijk verschil met het klassieke avondmaalsformulier. De opstellers daarvan waren immers van mening dat om des Heeren avondmaal te mogen houden, "voor alle dingen van node" is dat wij ons tevoren recht beproeven. Als dat

niet meer beseft wordt, is er iets heel wezenlijks verloren gegaan.

Als iets niet genoemd wordt, is dat in een aantal gevallen heel bepalend voor wat er wel genoemd wordt. Sommige theologen (o.a. Karl Barth) die de verwerping afwijzen, willen nog wel spreken van Gods verkiezing. Maar het zal duidelijk zijn dat een verkiezing zonder dat er ook sprake is van een verwerping van mensen, een heel andere inhoud en betekenis heeft dan de uitverkiezing waarover in de Dordtse Leerregels gesproken wordt. We kunnen dan niet zeggen: het valt gelukkig nog mee, ze willen immers wel weten van Gods verkiezing. In de gereformeerde theologie rekenen we met de dubbele predestinatie. Verkiezing en verwerping horen bij elkaar.

Zeg mij wie uw vrienden zijn

Om iemands opvattingen goed te kunnen begrijpen en hem goed te kunnen plaatsen, is het altijd van belang de bredere context in ogenschouw te nemen. Er is een oud spreekwoord dat luidt: "Zeg mij wie uw vrienden zijn en ik zal zeggen wie gij zijt". Dat gaat nog steeds op. Bij wie zoeken mensen aansluiting? Waar voelen ze zich thuis? Dat zegt heel wat over hun eigen opstelling.

Uitspraken en standpunten moeten ook altijd gezien worden in hun sociale en historische samenhang. Onder welke omstandigheden werd iets gezegd of besloten? Er is in onze tijd niet zoveel reden om beducht te zijn voor een overtrokken zondagsheiliging. Vroeger was er wellicht meer aanleiding om daartegen te waarschuwen. Uit het feit dat in de Heidelbergse Catechismus bij de behandeling van de Tien geboden het derde gebod twee zondagen krijgt toebedeeld, terwijl de andere geboden het met een moeten doen, mag je niet afleiden dat men destijds het derde gebod belangrijker vond dan de andere geboden. Maar omdat in de 16e eeuw de strijd met de wederdopers en doopsgezinden hoog opliep en de eed daarbij een van de strijdpunten was, kwamen de opstellers er toe om twee zondagen te reserveren voor het derde gebod.

(slot volgt)

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

Een smet op de christennaam

Het is heel verdrietig dat veel mensen die er wel prijs op stellen de christennaam te dragen, het toch zo nauw niet nemen met de eerbaarheid. Dat was in vroeger eeuwen dikwijls anders.

In de Romeinse tijd vielen de christenen vooral op door een leven waarin geen plaats was voor allerlei werelds vermaak. Ze onttrokken zich aan heidense spelen en andere vormen van afgoderij. Ze vielen mede daardoor ten prooi aan hevige vervolgingen, maar die hebben het christendom niet kunnen uitroeien. De poorten der hel kunnen Gods gemeente niet overweldigen. Het tegenovergestelde is het geval: het woeden van de duivel en zijn handlangers zal dienen tot uitbreiding van Gods koninkrijk. Tertullianus heeft als apologeet van de christenen de heidenen onder de aandacht gebracht welke waarde zij hechten aan een eerbaar leven. Hij is geboren in Carthago, als zoon van een centurio, een Romeins officier, die het bevel voerde over een afdeling van een Romeins legioen, gelegerd in die plaats. Tertullianus studeerde rhetorica (welsprekendheid) en ontwikkelde zich tot een bekwaam advocaat en rhetor, die goed thuis was in de Romeinse wetten en Griekse filosofie. In zijn jeugd was hij een trouw bezoeker van het amfitheater en

lachte hij om de leer van de christenen. Hij schrijft later van die tijd: 'Ik was blind, beroofd van het licht des Heeren, geen andere god kennende dan de natuur.' Op veertigjarige leeftijd kwam hij pas tot bekering, waarschijnlijk door de moed en standvastigheid van de martelaren. Daarna ging hij zijn kennis en talenten gebruiken om het christelijk geloof tegen allerlei heidense lasterpraat te verdedigen. Hij werd een apologeet, een verdediger van het Christendom en hij weerlegde in zijn tijd (omstreeks 200 na Christus) de laster die over Gods Kerk werd uitgesproken. Tertullianus schreef over verschillende onderwerpen, zoals over de ziel, over schouwburgbezoek, over het gebed, over vrouwenopzicht, over het geduld. Ook heeft hij allerlei dwalingen die de kerk dreigden binnen te komen, bestreden. Zo schreef hij ook een werk tegen Marcion, een aartsketter, door Polycarpus 'de eerstgeborene van satan' genoemd. Helaas kwam Tertullianus aan het einde van zijn leven buiten de katholieke kerk terecht door zijn overgang naar de sektarische beweging van de Montanisten. Hij vond de kerk te zeer verward in de leer en zocht een strengere

christelijk leven met bijzondere geesteswerkingen. Het heeft ongetwijfeld zijn invloed als kerkvader schade berokkend, maar het kon de waarde van de werken die hij vóór die tijd schreef, niet ongedaan maken. Zijn boek *Apologeticum* mogen we wel als zijn hoofdwerk beschouwen.

Daarin schrijft hij onder meer: 'Maar gaat voort, goede stadhouders, gij zult bij het volk nog veel meer in gunst staan indien gij de christenen aan hun wensen opoffert: kruisigt, foltert, veroordeelt, vernietigt ons; want in uw onrechtvaardigheid ligt het bewijs van onze onschuld. Daarom laat God toe dat wij deze dingen lijden. Want nog onlangs, toen gij een christin veroordeelde tot de koppeelaar (leno) in plaats van tot de leeuw (leo) hebt gij daarmede erkend dat een smet op de eerbaarheid bij ons veel schrikkelijker geacht wordt dan elke straf en elke dood. En toch dienen uw meest verfijnde wreedheden tot niets; zij zijn een aantrekking temeer voor onze sekte. Zo dikwijls wij door u worden afgemaaid, staan wij in groter getale op: een zaad is het bloed der christenen (Semen est sanguis Christianorum).' Wij mogen ons nog wel afvragen of wij een smet op de eerbaarheid van onze christennaam ook erger vinden dan elke straf of elke dood. Of nemen wij het met de eerbaarheid niet zo nauw?

Goes

ds. C.J. Meeuse

BOEKENNIEUWS

Peter Masters
Een Boek
als geen ander
in twee delen

Peter Masters:
Een Boek als geen ander.
Uitg. de Groot Goudriaan - Kampen.
ISBN 789061 400776;
170 blz.; € 17,50.

Ieder die de Bijbel leest, houdt zich ook op enigerlei wijze bezig met de uitleg van Gods Woord. Ds. P. Masters, al sinds 1970 predikant van de Metropolitan Taberna-

cle in Londen (als zodanig een opvolger van de bekende C.H. Spurgeon) en ook docent aan het daaraan verbonden seminarie, schrijft op populair wetenschappelijk niveau een boek over de wijze waarop wij de Bijbel moeten uitleggen. Gods Woord is immers een Boek als geen ander! Hij laat zien, dat wie de moderne benadering van Schriftuitleg volgt, de Bijbel zelfs minder gezag wil geven dan de

wereldse literatuur. Het tegendeel is waar: de Schrift, in haar eenheid, is wezenlijk anders dan alle andere boeken en moet met ontzag en eerbied behandeld worden in overeenstemming met haar uniciteit. Calvijn, Henry en Spurgeon worden hierin als voorbeelden gesteld. Masters bespreekt een groot aantal uitlegkundige regels en laat steeds de onjuistheid, beperktheid en armoede van de moderne benadering zien. Duidelijk laat hij zien dat 'de onfeilbare regel voor Schriftuitleg de Schrift zelf' is. En ook wat de betekenis is van 'de overeenstemming van de Bijbel in alle delen.' We mogen Gods Woord ook nooit 'vermenselijken', door het te beroven van zijn geestelijke betekenis, beeldspraak, parallellen, typen en ook (hoewel zeldzaam) allegorieën. Hij laat ook zien hoe Calvijn 'de bedoeling

van de Heilige Geest zoekt binnen de letterlijke betekenis, met geestelijke ogen, om Christus en Zijn Kerk (ook in het Oude Testament!) te vinden. Gelijkenissen en wonderen bevatten veel meer dan morele lessen, het zijn 'voorbeelden' van de weg der zaligheid.

Vervolgens bespreekt hij een aantal 'exegesestappen': gebed, eerbied en ootmoed zijn nodig. Mijd verkeerde houdingen, bijvoorbeeld de behoefte om gelijk te krijgen, etc. Eerst de aanwijsbare betekenis zoeken, in de context en zeer nauwkeurig zijn! De toetssteen van de gezonde leer moet worden aangelegd. 'Belangrijke leerstukken worden op meer dan één plaats geleerd.' Anders zijn het 'bijzondere' daden des Heeren, zoals de voetwassing of spreken in tongen. ('Bijzonder', d.w.z.: niet geldend voor alle tijden.)

Heel nuttig is, te lezen wat hij schrijft over het regulerend principe en de normatieve toets van Gods Woord. Het betreffende hoofdstuk geeft handvatten om te spreken over de vrouw in het ambt, de dagelijkse arbeid, de sacramenten en het tractement van predikanten, in het licht van de vraag op welke wijze bepaalde zaken in de Schrift (al dan niet altijd) bindend zijn voor alle tijden. Hoewel het antwoord op de vraag naar het hoofddeksel van de vrouw hier open gelaten wordt.

De schrijver laat op heldere wijze zien, hoe het boek Richteren met de exegeseregule van Hebreeën 11 vele diepe en geestelijke lessen bevat. Ehud was bijvoorbeeld 'het door God verkoren instrument en niet, zoals moderne commentatoren beweren, een persoon van twijfelachtige zeden, die 'zich verlaagde tot moord.' Hij laat de diepere achtergrond zien van de scheiding die er viel bij de 'drinkproef' van Gideon, toen er maar 300 man overbleef. Lezenswaardig is ook hetgeen hij schrijft over het leven van Jeftha en Simson. Illustratief laat Masters zien, hoe een verkeerde exegese een slechte gids kan zijn in zaken van groot gewicht! Hij besluit het boek met 'Eenentwintig stappen voor een goede preekvoorbereiding'.

Soms trekt de schrijver lijnen, die kennelijk opkomen vanuit andere, Engelse, in zekere zin wat bredere achtergrond. "We weten van predikanten die zelfs geen ouderlingen en diakenen kunnen overreden om zich te keren tegen experimenten om de erediensten andere vormen te geven" (blz. 149). Op bladzij 21, r. 4 lees ik de vertaling van een citaat van Pink: "De oudtestamentische Schriften zijn iets meer dan een bundeling van historische verslagen..." Men leze: 'wezenlijk meer'. Dit is kennelijk een vertaalfout, die men de schrijver niet kan aanrekenen.

Dat neemt niet weg, dat ik dit 'hand'-boekje, mits het met onderscheid gelezen wordt, ook voor de studie, wil aanbevelen. Het is geënt in de traditie van de King James Version, de Reformatie en de Puriteinen.

Dordrecht,

A. van der Wulp

**Mw. H.J. van Dijk,
Hepatitis B-vaccinatie.**

Febe – Vereniging van werkers in de gezondheidszorg op gereformeerde grondslag, 20 blz., € 3,50.

Sollicitanten naar functies in ziekenhuizen en andere zorginstellingen kunnen de vraag verwachten of zij bereid zijn zich te laten vaccineren tegen hepatitis B. Het is goed om hier vooraf over nagedacht te hebben. In deze brochure worden handvatten gegeven voor gewetensbezwaarden om hen te helpen bij het solliciteren naar een functie binnen de gezondheidszorg. Gewetensbezwaarden vinden meestal vaccinatie op zichzelf een ongeoorloofd middel, omdat bij een gezond mens ziektekiemen worden ingespoten. Ook leeft het bezwaar dat de mens niet vooraf mag ingrijpen op wat God in Zijn voorzienigheid met de mens voorheeft. Juridisch gezien blijkt vaccinatie het lichaam van iemand aan te tasten. Vaccinatie mag dus alleen met toestemming van de betrokkene.

Hepatitis B is een door een virus veroorzaakte leverontsteking. Draggers van hepatitis B kunnen anderen besmetten door onveilig seksueel contact, gebruikte naalden van drugsgebruikers en door een prikaccident. Bij een prikaccident prikt iemand zich per ongeluk aan een voor een patiënt gebruikte naald. Is deze patiënt besmet met hepatitis B, dan is het besmettingsrisico aanzienlijk, namelijk 6-30%. Sommige instellingen weigeren sollicitanten op grond van hun gewetensbezwaren t.a.v. vaccinatie. Driemaal is een principieel bezwaarde in het gelijk gesteld door de Commissie Gelijke Behandeling. Er blijkt een geldig alternatief te zijn voor hen die zich niet laten vaccineren, namelijk periodieke controle. Zodoende kan telkens worden vastgesteld dat de hulpverlener geen

besmettingsbron is voor anderen. Jammer is dat een hoofdstukje over godsdienstige bezwaren in de brochure ontbreekt. Weliswaar wordt hiervoor verwezen naar andere boeken. Toch zou het de waarde van het werkje zeker verhogen. Desalniettemin is het, met name door de beknoptheid, een bruikbare brochure geworden. Bestellingen bij het secretariaat van de vereniging Febe, mw. H. Gerritsen, tel. 0318-501667.

Capelle aan den IJssel, H.J. Agteresch

**Christien de Priester,
Licht en uitzicht.
Uitg. Den Hertog – Houten.
ISBN 978 90 331 2059 6.
61 blz. € 9,50.**

Van de bekende dichteres Christien de Priester verscheen in 2007 opnieuw een bundeltje poëzie. Het betreft deze keer geen nieuwe gedichten van haar, maar het is een bloemlezing uit diverse eerdere bundels. Dat betekent dat de mooiste gedichten uit haar vroegere werk konden worden uitgezocht. Op de omslag is nog een ondertitel gegeven: voor dagen van vreugde en verdriet.

Liefhebbers van eenvoudige poëzie die recht uit het hart komt en recht tot het hart spreekt, kunnen hier terecht. Diverse thema's stelt ze aan de orde: het zoeken naar rust, de enige Toevlucht, eenzaamheid of onbegrepen wegen. Ook de natuur en de jaargetijden geven haar aanleiding om te schrijven. De gedichten zijn alle goed leesbaar, geven stof tot nadenken en zijn zeer geschikt om voor te dragen, bijvoorbeeld op een verenigingsavond.

Den Hertog heeft er een bijzondere uitgave van gemaakt. Het bundeltje is gedrukt op glanzend papier en bij alle gedichten is een mooie foto geplaatst: meestal echte sfeerplaatjes, die goed bij de onderwerpen passen. Het is bijzonder geschikt als geschenk. Aanbevolen!

's-Gravenpolder

K.W. van Luik

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK

Beroepen

Te Bodegraven: ds. J.J. Tanis te Kampen;
Te Groningen: ds. W. Harinck te Woerden;
Te Randburg (Zuid Afrika):
ds. F. Mulder te Wageningen;
Te Terwolde-De Vecht:
ds. A. Schot te Nunspeet.

BEDANKT

Voor Elspeet:
ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord;
Voor Emmeloord: ds. A. Schot te Nunspeet;
Voor 's-Gravenzande:
ds. J.J. Tanis te Kampen;
Voor Oudemirdum: ds. E. Bakker te Urk;
Voor Rilland-Bath:
ds. J. Driessen te 's-Gravenhage;
Voor Rotterdam-Alexanderpolder:
ds. W. Harinck te Woerden.

■ AANGEPASTE KERKDIENTEN

Genemuiden

Op **zaterdag 19 april** zal er in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente van

Genemuiden een aangepaste kerkdienst voor mensen met een verstandelijke handicap worden gehouden. In deze dienst, die om 14.30 uur begint, hoopt ds. A. Schot voor te gaan. Iedereen is van harte welkom.

Middelburg-C.

Op **zaterdag 26 april** zal er in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Middelburg-C een aangepaste kerkdienst voor mensen met een verstandelijke handicap worden gehouden. In deze dienst, die om 15.00 uur begint, hoopt ds. D.W. Tuinier voor te gaan. Hij wenst te spreken over: "De Hemelvaart van de Heere Jezus", n.a.v. Handelingen 1:4 t/m 12.

Iedereen, wel of niet gehandicapt, is van harte welkom.

■ MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2007

Pag. 281, gemeente SINT ANNALAND.
Koster is: P. van Poortvliet, Ooststraat 15, 4697 EE Sint Annaland, tel. 06-23428715.

BERICHTEN

■ REGIOAVONDEN BOND VROUWENVERENIGINGEN

Hoofddorp

Op **dinsdag 22 april** zal er een regioavond van de bond van vrouwenverenigingen worden gehouden in de kerk van de Geref. Gemeente te Hoofddorp. Spreker: ds. G. Heijkamp over: "De Heere spreekt!! Spreekt de Heere?? Leiding: ouderling C. Vonk Noordegraaf. Aanvang: 19.45 uur. Belangstellenden zijn hartelijk welkom.

Waardenburg

Op **donderdag 24 april** zal er een regioavond van de bond van vrouwenverenigingen worden gehouden in de kerk van de Geref. Gemeente te Waardenburg. Spreker: dhr. A.T. Huijsen over: "Leven

onder de prediking van Gods Woord". Leiding: ds. M. Mondria. Aanvang: 19.30 uur. Belangstellenden zijn van harte welkom.

■ ZENDINGSVONDEN

Barendrecht

Op **dinsdag 29 april** zal er in het kerkgebouw "De Zuiderhaven" van de Geref. Gemeente te Barendrecht, Ploegwei 1, een zondingsavond worden gehouden. Nellie en Ineke Keijzer zullen een presentatie geven van hun werkterrein in Albanië. Aanvang: 19.30 uur.

Nunspeet

Op **vrijdag 18 april** zal er een zondingsavond worden gehouden in de kerk van de Geref. Gemeente te Nunspeet. Er worden workshops gehouden door jonge-

ren die in Ecuador geweest zijn. J.W. van Toor zal spreken over "Zending, een opdracht voor de kerk". Opening door ds. A. Schot. Aanvang: 19.30 uur.

■ BENOEMING MEDEWERKERS ZGG VOOR ALBANIË

De Zending van de Geref. Gemeenten heeft dhr. J. Otte uit Kapelle benoemd tot evangelist voor een nieuwe post in Albanië. Dhr. Otte (47) heeft eerder als evangelist in Albanië gewerkt. Het is de bedoeling dat hij na een voorbereidingsperiode uitgezonden zal worden om pionierszendingswerk in Tepelenë te verrichten. Dhr. Otte is gehuwd en het echtpaar heeft zes kinderen. Op dit moment is hij ouderling in Kapelle-Biezelinge en werkzaam aan het Calvijn College te Goes.

Tevens is voor het Nederlands onderwijs in Albanië mevr. D.J. Proos (20) uit Bodegraven benoemd. Zij zal in het nieuwe cursusjaar gaan lesgeven aan de kinderen van de uitgezonden zendingswerkers.

Wij hopen dat de Heere beide benoemingen wil bekronen met Zijn zegen.

Namens het deputaatschap voor de Zending,
Ds. W. Harinck, secretaris

■ DISTRICTSAVOND +16 IN HOUTEN

Op **26 april** zal er een muziekaftond worden gehouden in de Eskolkerk van de Geref. Gemeente te Houten, Poldermolen 1. De verschillende JeV's uit district Utrecht +16 zullen een muzikale bijdrage leveren en we zullen veel met elkaar zingen. Iedereen is van harte welkom. Vooraf zal een huishoudelijke vergadering worden gehouden, die om 18.00 uur begint.

■ PSALMZANGAVOND

Op **zaterdag 19 april** zal er een psalmzangavond worden gehouden in de Ter Hoogkerk van de Geref. Gemeente te Middelburg-C. Medewerking hieraan verlenen: het gemengd koor "Sursum Corda" en het kinderkoor "Blijde Stemmen" uit Middelburg. Ook is er samenzang uit diverse psalmberijmingen. Collecte t.b.v. het deputaatschap Evangelisatie. Aanvang: 19.30 uur.

■ ORANJEZANGAVONDEN

Apeldoorn

Op **zaterdag 26 april** zal er in de kerk van de Geref. Gemeente te Apeldoorn, Graaf van Lijndenlaan 9, een oranjezangavond worden gehouden. Medewerkeren hieraan zijn: het jongerenkoor "Laudate Deum" o.l.v. Arie Kortleven, het

jeugdkoor "Met Hart en Stem" o.l.v. mw. C. de Looze en het mannenkoor "Jubilate Deo" o.l.v. Wim van Galen. Organist: Mark Gerritsen en trompettist Gijsbert Kortleven. Spreker: dhr. W. Visser, directeur van de Eliëzerschool en de Obadjaschool in Zwolle, voor welke scholen een collecte zal worden gehouden. Aanvang: 19.30 uur.

Barneveld

Op **zaterdag 26 april** zal er een koor- en samenzangavond worden gehouden in de Oude Kerk van Barneveld, Torenplein 1. Medewerkenden hieraan zijn: het gemengd koor "Cantica" en het jongerenkoor "Sjaloom" uit Rijssen, o.l.v. Arie Loonstra met als organist Gerard Harbers. Het chr. muziekensemble "Amici Musicae" uit Lisse zal enkele instrumentale intermezzo's verzorgen. De samenzang wordt begeleid door organist Henk van Voorst.

De avond wordt gehouden in de serie "Samen zingen voor Israël" van het deputaatschap Israël. De algehele leiding is in handen van dhr. K. Karels, die namens dit deputaatschap een meditatief appelwoord hoopt te spreken. Collecte t.b.v. genoemd deputaatschap en ter bestrijding van de onkosten. Aanvang: 19.45 uur.

Tholen

Op **zaterdag 26 april** is er een oranjezangavond in de Rehobothkerk van de Geref. Gemeente te Tholen, ds. G.H. Kerstenstraat 2. Hieraan verlenen hun medewerking: het mannenkoor "Rehoboth", het jeugdkoor "Sjaloom", het jongerenkoor "Hananja" en het gemengd koor "Crescendo". Opening en sluiting door ds. C. de Jongste. Collecte t.b.v. de evangelisatie. Aanvang: 19.30 uur.

Zeist

Op **vrijdag 25 april** zal er in de Oude Kerk te Zeist, 1e Dorpsstraat 1, een koor- en samenzangavond t.g.v. Koninginnedag worden gehouden. Hieraan wordt meegewerkt door: het jeugdkoor "Het Kleinoord" uit Beekbergen o.l.v. Machteld Wilbrink-Ploeg, organist Arjan van 't Zelfde, het jeugdkoor "De jonge stem" uit Terwolde-De Vecht o.l.v. Arjan van 't Zelfde, organist Rutger van de Noort. De samenzang wordt begeleid door Henk van Voorst. Leiding: ds. W. Silfhout, 2e voorzitter van het deputaatschap Israël, die een meditatief appelwoord hoopt te spreken. Collecte t.b.v. dit deputaatschap en ter bestrijding van de onkosten.

■ SILOAH HEEFT HET KWALITEITS-CERTIFICAAT BEHAALD

Wij zijn heel blij dat aan Siloah, stichting

gehandicaptenzorg Gereformeerde Gemeenten, het Kwaliteitscertificaat is toegekend. Een reden tot dankbaarheid. Dit certificaat is een bevestiging van de kwaliteit van de zorg die Siloah biedt en erkent de grote inzet van onze medewerkers.

Wat betekent een HKZ-Kwaliteitscertificaat voor de zorg die Siloah biedt?

HKZ staat voor Harmonisatie Kwaliteit Zorginstellingen. Een HKZ-kwaliteitscertificaat maakt zichtbaar dat Siloah een goed werkend kwaliteitssysteem heeft dat is getoetst aan normen die speciaal voor de sector Gehandicaptenzorg zijn ontwikkeld. Het betekent dat alles wat betrekking heeft op de zorg volgens processen verloopt. Een vast onderdeel van het kwaliteitssysteem is de cliëntenraadpleging. Ook een vast onderdeel van het systeem is de inbreng van de medewerkers. Aan de hand van de punten die hieruit voortkomen, worden de processen weer verbeterd. Dit houdt in dat de

zorgverlening steeds wordt afgestemd op de wensen van de cliënt en dat de zorg- en dienstverlening deskundig en doelmatig wordt ingevuld.

Zo hopen wij ook in de toekomst onze zorg te kunnen blijven verbeteren. Met de vele betrokken medewerkers om dit waar te maken. In ons magazine "De Silofoon" schreven wij: 'Zorgen is doen. Met toewijding, plus nog wat talent. Talent, deskundigheid is een voorwaarde, maar de toewijding gaat voorop. Dát is zorg die een kwaliteitslabel verdient!

Mw. G.J. de Pater,
Lid Raad van Bestuur

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 20 APRIL 2008

Aagtekerke 8.45 en 14.30 uur leesdienst; Aalst 19.00 uur ds. L. Blok; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Amsterdam-Noord 18.30 uur stud. J. IJsselstein; Andijk 19.00 uur ds. Heijkamp; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. C. Harinck; Arnhem 18.45 uur ds. Kattenberg; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Benthuisen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 19.00 uur ds. Clements; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. Boogaard; Breda 14.30 uur ds. Brugge; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Brugge; Drachten 9.30 (H.A.) en 19.00 uur ds. Bakker; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Pater; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enschede 16.00 uur ds. Tuinier; Enter 9.30 en 18.30 uur ds. Tuinier; Ermelo 19.00 uur ds. Van Belzen; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hogchem; Goes 9.30 en

18.00 uur ds. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 uur ds. De Jongste, 14.00 uur leesdienst en 18.00 uur (H.D.) ds. Hakvoort; Groningen 10.00 (H.A.) en 16.00 uur (openb. bel.) ds. Tanis; Haamstede 19.00 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Herkingen 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Hilversum 19.00 uur ds. Visscher; Hoedekenskerke 14.30 uur ds. Golverdingen; Hoogeveen 19.00 uur ds. Schot; Houten 11.00 en 17.00 uur leesdienst; Kampen 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur leesdienst; Kortgene 14.30 uur ds. Moens; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur stud. Labee; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruiningen 9.30, 14.00 en 18.00 uur ds. Hoogerland; Leerdam 14.30 uur ds. M. Karens; Leiderdorp 16.30 uur ds. Paul; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Meeuwen 9.30 en 18.00 uur stud. Bredeweg; Meliskerke (in Ger. Gem. Aagtekerke) 11.00 en 19.00 uur

ds. Moens; Melissant 14.30 uur ds. Schipper; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelhamnis 9.30 en 18.00 uur ds. Van Manen; Mijdrecht 15.30 uur ds. Van der Net; Moerkapelle 9.30 uur (doventolk) ds. Paul en 18.30 uur leesdienst; Naaldwijk 19.00 uur ds. Driessen; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 uur ds. Golverdingen en 14.00 uur stud. Boeder; Nieuwer ter Aa 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. Van der Net; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nieuwe Tonge 14.30 uur ds. Van Manen; Nisse 14.30 uur ds. Meeuse; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Oostburg 15.00 uur ds. Van Gelder; Oostkapelle 15.00 uur ds. De Heer; Opheusden 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Poederoyen 14.30 uur ds. Melis; Poortugaal 14.30 uur ds. Van Krimpen; Rhenen 16.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. De Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.30 uur ds. Mijnders; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 14.00 uur stud. Labee en 18.30 uur ds. Golverdingen; Rotterdam-Alexanderpolder 14.30 uur ds. De Leeuw; Rotterdam-Centrum 19.00 uur ds. Terlouw; Rotterdam-Zuidwijk 15.30 uur ds. W. Harinck; Scherpenisse (in de Maartenskerk in Sint Maartensdijk) 11.00 en 18.30 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Verschuure; Sint Philipsland 15.00 uur ds. De Jongste; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 uur ds. W.J. Karels en 19.00 uur ds. Brugge; Sprang-Capelle 15.00 uur stud. Bredeweg; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. De Waard; Terwolde-De Vecht 14.30 uur ds. De Wit; Tholen 10.00 ds. Hakvoort en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. Van Belzen; Vlaardingen 19.00 uur ds. P. Mulder; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 9.30 uur leesdienst en 14.00 uur ds. Hakvoort en 18.00 uur stud. Boeder; Yerseke 9.30 uur (openb. bel.) en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur ds. Baan; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eekveld; Zoetermeer 15.30 uur ds. De Waard; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Veenendaal;

Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 22 APRIL 2008

Berkenwoude 19.30 uur ds. F. Mulder; Capelle a/d IJssel-West 19.30 uur ds. De Wit; Dinteloord 19.30 uur ds. M. Karens; Dirksland 19.30 uur ds. Schipper; Drachten 19.30 uur ds. Van Belzen; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 16.00 uur (huw.bev.) ds. F. Mulder; Hoogvliet 19.45 uur ds. De Leeuw; Melissant 19.30 uur ds. Mondria; Oosterland 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Opheusden 19.30 uur ds. Pater; Ouddorp 19.30 uur ds. Hakvoort; Poortvliet 19.30 uur ds. Van Belzen; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Schot; Terneuzen 19.30 uur ds. Meeuse; Terwolde-De Vecht 19.30 uur ds. Tanis; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. Hoogerland; Westzaan 19.30 uur ds. Baan.

■ WOENSDAG 23 APRIL 2008

Aalburg 19.30 uur ds. Terlouw; Aalst 19.30 uur ds. Veenendaal; Emmeloord 19.30 uur ds. Schreuder (bidstond Part. Synode Oost); Ermelo 19.30 uur ds. Pater; Hardinxveld-Giessendam 13.30 (huw. bev.) en 19.30 uur ds. W.J. Karels; Hilversum 19.45 uur ds. Beens; Leerdam 19.30 uur ds. Melis; Meeuwen 19.30 uur ds. Hogchem; Naaldwijk 19.45 uur ds. Brugge; Nieuw Beijerland 19.30 uur ds. Vermeij; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. Bakker; Poortvliet 19.30 uur ds. Van Belzen; Puttershoek 19.30 uur stud. Labee; Rhenen 19.30 uur ds. Visscher; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. Tuinier; Stad aan 't Haringvliet 19.30 uur ds. Van Gelder; Vlaardingen 19.30 uur ds. Schipper; Waarde 14.30

uur (bev. ds. M. Golverdingen) ds. Baan en 19.00 uur (intrededienst) ds. Golverdingen; Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. Van Manen; Zoetermeer 19.30 uur ds. Mondria.

■ DONDERDAG 24 APRIL 2008

Kapelle-Biezeling 19.45 uur ds. Baan; Nijkerk 19.30 uur ds. De Leeuw; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. W.J. Karels.

■ VRIJDAG 25 APRIL 2008

Borssele 14.45 uur (huw.bev.) ds. Hoogerland; Den Helder 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Hoogvliet 13.15 uur (huw.bev.) ds. Van Boven; Yerseke 13.45 uur (huw.bev.) ds. Verweij.

■ ZATERDAG 26 APRIL 2008

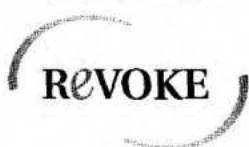
Middelburg-Centrum 15.00 uur (gehandicaptdienst) ds. Tuinier.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

■ ZONDAG 20 APRIL 2008

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 ev. S. de Visser en 15.30 uur ds. E. Bakker; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

ADVERTENTIES

Reformatische Vereniging van Ongewild Kinderloze Echtparen

De vereniging streeft onder meer naar:

- het bevorderen van contacten tussen ongewild kinderloze echtparen
- het steun verlenen aan deze doelgroep
- het geven van voorlichting
- ethische aspecten belichten op behandelmethoden voor onvruchtbaarheid

Info: www.revoke.nl

e-mail: info@revoke.nl

tel. 0184-642253

VLOERTEGELS

- 1.200 M² SHOWROOM MET MEER DAN 300 SOORTEN NATUURSTEEN
- 250 SOORTEN TEGELVLOEREN
- NIEUW!! NU OOK SIERBESTRATING
- MET/ZONDER PLAATSIJN
- MET/ZONDER VLOERVERWARMING
- SPECIALE KORTINGEN VOOR KERKVLOEREN

Download nu gratis van onze site het boekje 'Vraag & antwoord over (natuur) stenen vloeren'

KROON

WWW.KROONVLOERENINSTEEN.NL

Energieweg 8c, 4231 DJ Meerkerk, tel. (0183) 354225
Direct aan de A27 tussen Gorinchem-Utrecht, afrit 25
Openingstijden: ma-vr 8-17 uur, za 9-16 uur

NATUURSTEEN- EN TEGELVLOEREN

Christelijke begrafenisverzorging

De Bruijn

Voor een meer eervolle begrafenisverzorging in de provincie Utrecht en de regio's Gouda en Hilversum.

Tel. 0346-281711.

Dag en nacht bereikbaar. (Geen crematies).

Koeling in uw Kerk(gebouw)

Voor elk probleem? Bel AKTIE

Tel: 010-4517471

CO2 metingen

Advies en installatiebureau

Voor een vrijblijvende offerte

aktie@kliksafe.nl

BOEKHANDEL / ANTIQUARIAAT DE ROO

Van Meelstraat 12 • ZWIJNDRECHT • tel. 078 - 612 40 81

Voor al uw NIEUWE en TWEEDEHANDS: THEOLOGISCHE BOEKEN
KINDERBOEKEN
LEESBOEKEN

Tevens Inkoop en Taxatie Gebruikte Boeken maandag gesloten

Te huur in **Gouda** voor studentes PABO of werkende meisjes, **mooie kamers**.
Telefoon 0182-512188.

Woningruil met NIEUW ZEELAND, 1e helft 2009. Voor meer informatie. Kijk op www.berenddeboer.net/ruilhuis

Voor een zorgzame begeleiding

ELSPEET t.h.vak.woning voor 2 pers.nog vrij tot 18-7 en sept.
Telf. 0341-261100.

BEGRAVENISVERZORGING KINA
010 - 458 31 12

Rotterdam, Drechtstreek, Krimpenerwaard, Gouda
D.W. Schipper 010-4506626 J. Kootman 0182-581932
Capelle aan den IJssel Gouda

KAMPERLAND th onze rustig gel.
Vak. Won. Van 2-10 pers.
Dicht bij Veerse meer en strand.
Nog vrij wk 20,21,22,24 t/m 29 en v.a. wk 35.
Tel. 0113-351899 of 06-20417592

Waardige en stijlvolle verzorging

van begravenissen met aandacht voor persoonlijke wensen. In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

- opbaren met kistkoeling bij u thuis of in een voor u bekende aula
- dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden
- wij verzorgen alleen begravenissen
- laatste verzorging van de overledene door een gediplomeerd verpleegster

Begravenisverzorgers:

- H.de Jongh • P.H. van der Leer • E. Treur

Begravenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam:

Reepijzer 5, Tel. (0184) 61 11 54

Waardenburg:

Kerkstraat 15a, Tel. (0418) 65 20 39

Zeist:

Kroostweg 22, Tel. (030) 69 95 330

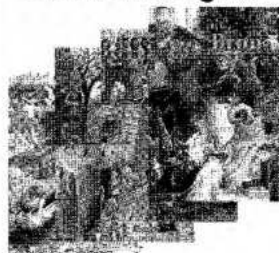
- ROEMEENSE PANFLUITEN
- DIVERSE BLOKFLUITEN
- MUZIEKSTANDAARDS
- DWARSFLUITEN

R. MULDER - STAPHORST

06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944

Te huur in **Sauerland** in de buurt van **Winterberg** onze **zeer ruime vakantiewoning**, in zeer rustige omgeving, 8 pers.
Nog vrij in hoogseizoen week 29-34-35.
Tel 0548-518674.

'Uit de Bron' het Oude Testament compleet in 4 delen met 282 vertellingen.

DE
LEZER

Uitgeverij en Boekhandel

Postbus 213 - 3850 AE Ermelo - tel. 0341-563310 Fax 0341-493055

www.delezerboeken.nl - e-mail: delezer@kliksafe.nl

Verschenen: deel 5

(eerste deel van het Nieuwe Testament)

Bijbelse vertellingen voor kinderen met prachtige, sprekende illustraties.
Leerzaam voor jong en oud.

door C. van Rijswijk
292 pagina's
€ 26,00 per deel

De Ster-serie:
een serie boekjes voor kinderen die net beginnen te lezen.
Geschreven door C. van Rijswijk

deel 1: bram en de boog

(hoe de bestolen Bram door dorpsbewoners wordt geholpen)

deel 2: brentz en de kip

(hoe ds Brentz wandelrijk werd onderhouden)

deel 3: op zoek naar het Kind (de Wijzen uit het Oosten)

deel 4: Petrus en de haan

(de verlossing van Petrus)

deel 5: de sprong in de beek

(de uitredingen van ds. Peden)

de Ster-serie

€ 7,50 per deel

Oude vertellingen bij de boekhandel

Steunt

u de toerusting van onze voorgangers in China ook?

Onder de zegen van de Heere zaaien onze voorgangers het zaad in het immense China. Daarvoor vragen wij allereerst uw gebed. De kosten voor het ontwikkelen van studiemateriaal en verdere toerusting van onze voorgangers zijn hoog. Om hen blijvend toe te rusten en te onderhouden, doen wij een beroep op u. Mogen wij ook op uw gift rekenen?

Voor info of voorlichting: 06 200 131 73

HUDSON TAYLOR
Stichting Bijbelse Hulpverlening China

Stort uw gift op **3473.76.029** t.a.v. Hudson Taylor/SBHC te Nunspeet.

Begravenisverzorging van der Vliet

*Voor een stijlvolle begravenis
in Elspeet en omstreken*

G.J. van der Vliet, Boekweitweg 22,
8075 CP ELSPEET
Tel: 0577-492830, b.g.g. 06-12934519
Dag en nacht voor u bereikbaar.

Wij verzorgen alleen begravenissen.

Telefoon (0172) 21 21 22
Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begravenissen - Dag en nacht bereikbaar

GROEPSREIS NAAR NOORD-WALES
o.l.v. L.J. van Valen, van 20 t/m 29 aug.
Nog enkele plaatsen beschikbaar!
Bel 078-6144368
of kijk op www.ljvanvalen.nl

Onderwijsassistente Joannes Beukel-
manschool in Alblasserdam zoekt zsm
kamer/kosthuis in Alblasserdam.
Reacties/inlichtingen: 0649405385/
0118-602986 (Jetty Marijs)

Nog enkele weken te huur in de
zomer: **chalet of app. 6-10 pers.**,
in prachtig **Oostenrijk**,
Saalbach-Hinterglemm.
Info: tel. 0180-318720/06-51166845

Te huur ruime **vakantiewoning**.
Dicht bij Norwich,
in Zuid Ontario Canada.
Inlichtingen 001.519.688.0947.
Hollands sprekend.

Te Koop: Zoekt u een **ruime hoek-
woning** dichtbij ref basisschool en win-
kels in Apeldoorn (de Maten)? Totaal 5
sl.k., BIJZONDER mooie
2e verdieping met 2 zeer royale,
lichte kamers, veel bergruimte, vaste
wastafel. Tuin op zuiden. Vraagprijs
€ 237.150,- k.k. tel. 0184-614975

ELSPEET: Vrijstaande luxe stenen
bungalows op ruime kavels voor
6-8 personen. Indeling: hal,
3 slaapkamers, badkamer, grote
woonkamer met open keuken,
terras en berging.
Weken 18, 31-33 niet bb.
Info: www.lochtenveld.nl
of 0577-461043/06-53651000.
Er zijn ook nog enkele nieuw te
bouwen bungalows te koop.

begravenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen,
Rotterdam, Gouda, den Haag
en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een
door u gewenst uitvaartcentrum
of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

Begravenisverzorging "Honestum"

0180 - 628908 (dag en nacht)
L. Melleste-Verveer en D.D.E. Melleste
Voor Rotterdam - Barendrecht - Ridderkerk
H.L.Ambacht - Zwijndrecht - Dordrecht e.o.

stichting
China

**Wij hebben geen huis...
Ik leef op een vuilnisbelt!**

Geef hen een en een kinderbijslag

POSTBUS 1150 • 3900 BD VEENENDAAL
INFO@STICHTINGCHINA.NL • WWW.STICHTINGCHINA.NL
TELEFOON SECRETARIAAT/INFO: 0318 510 320
GIRO 320666 T.N.V. STICHTING CHINA

REHOBOTH CHRISTIAN SCHOOL is an elementary and
secondary school with an enrolment of just under 700 students, situated next to
the Netherlands Reformed Congregation (GG), in the small village of Norwich,
Ontario, Canada.

Although all certified teachers are kindly invited to apply, we are especially see-
king intermediate and senior teachers with expertise in the areas of Mathematics,
IT, French or English literature.

For more information please contract the principal, Mr. John Heikoop, 001 519-
863-2403, or johnh@rcsnorwich.com.

Applications and resumes may be send to the secretary of the school board:
Mr. Corney Van Wyk, 384483 Salford Road, R.R. 1, Salford, Ontario, NOJ 1 WO,
or by fax: 001 519-485-1258.

Vakantie op Texel

De Verrassing.nl

Veertien accommodaties, waaronder bungalows, caravans en vijf nieuwe chalets.

De Noordel

Particulier park achter De Verrassing. Vijf luxe bungalows met veel privacy. Kijk op deverrassing.nl voor de laatste renovatie.

De Noorderhoeve.nl

Twee vakantiewoningen voor zorgvakanties. Ook uitermate geschikt voor minder validen. Alle jaargetijden beschikbaar.

Boeken bij of werken op De Verrassing?

Bel 0222 31 89 06 of kijk op www.deverrassing.nl

Nabij **NUNSPEET** te h. **vak.huis** tot 6 pers. + 1 kl. kind. Meivak. nog vrij. Ook ideaal voor 1 of 2 oudere echtp. in voorseizoen. Voor inl. tel. 06-24188666

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526041
3905 JR. Veenendaal www.wegenaar.nl

"Ik heb geen meps"

Dak- en thuislozen gaan vaak eenzaam door het leven. Ontmoeting wil naast hen staan, door ze op te vangen, te begeleiden en te resocialiseren. Helpt u mee?

Meld u aan als donateur.

Ontmoeting
hulp aan dak- en thuislozen

www.ontmoeting.org

Voor een paar dagen of langer gezelligheid en sfeer, **Pension „De Peel“**, gelegen in de mooie Betuwe, waar het gewoon goed is. Familie Knuivers, Boveneindsestraat 14, 4041 EJ Kesteren. Tel. 0488-481687. Bgg. 0488-482025. Internet: www.knuivers.nl

T.h. onze ruime 7 pers. **car.** op camp. **De Wolfskuylen** in Gees (Dr). Pr. fietsomg. 3 slpk. douche, wc. Z.i.e.h. Voor-en naseizoen 50 % korting. Wk 29 t/m 35 bezet. Tel. 0341-561699.

Barneveld, leuk vak.huisje, 2-pers. dichtbij bos en centrum. € 135,- p.w. Tel. 0342-414019 of 06-30609715.

Van Horssen bv
BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:
Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken voor jong en oud, Voordeelboeken, Tweedehands, CD's en bladmuziek.

ZENDING GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Het zendingsbureau van de Gereformeerde Gemeenten is gevestigd in Woerden. Omdat er binnenkort een vacature ontstaat op het secretariaat, zoeken wij een

secretaresse (0,8 fte)

Geboden wordt een veelzijdige en afwisselende functie in een klein team, met collega's die betrokken zijn bij het zendingswerk.

Taakinhoud

- Faciliteren en ondersteunen van de werkzaamheden van het management;
- Verrichten van alle voorkomende secretariële werkzaamheden;
- Beheren en bewaken van de agenda;
- Voorbereiden van bezoeken aan het buitenland.

Vereisten

- Secretaresseopleiding of een vergelijkbare opleiding;
- Accurate en dienstverlenende opstelling;
- Stressbestendigheid en zelfstandig kunnen werken;
- Mondelinge en schriftelijke uitdrukingsvaardigheid.

Van sollicitanten wordt verwacht dat zij lid zijn van de Gereformeerde Gemeenten en zich verbonden voelen met het werk van de zending.

Schriftelijke sollicitaties met vermelding van opleiding, ervaring en referentieadressen graag vóór 26 april 2008 richten aan: Deputaatschap Zending Gereformeerde Gemeenten t.a.v. de heer drs. P. Eikelboom, directeur, Postbus 232 3440 AE WOERDEN

Voor inlichtingen over deze functie kan contact worden opgenomen met de heer P. Eikelboom (kantoor: 0348-489950, privé: 0318-634626).

ZENDING GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Zorg dichtbij

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeiden we u bij de CIZ aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Lastminute Zuna bij Rijssen
vak bungalow's v.a.g.v. mooie fiets en wandel gelegenheden in bosrijke omgeving. April 40% korting buiten schoolvak week 18 nog één bungalow 25% korting bel voor info 0548 512790 of kijk op www.vakantieoordholsappel.nl

Begravenisverzorging Corné Vader

Tarweakker 23
4341 MD Arnhem

Beschikbaar voor Walcheren
Noord en Zuid Beveland

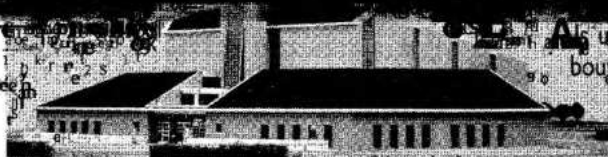
Geert's
heerlijk kleding

Ambtskleding
Kostuums: 2- en 3-delig zwart - grijs - e.a.
Trouwkostuums - jacquets - Pantalons
Stroepantaloons - Overhemden
Stropdassen - Solken - Overjassen
Hoeden - Schoenen

Winkel: Dorpsstraat 229-5, Scherpenzeel
Tel: 0478 899 000

**OPENINGSTIJDEN: MA. GESLOTEN,
DI T/M DO 9-18 UUR,
VR 9-21 UUR EN ZA 11-17 UUR.
DE GEMEENTE MEIJELIK**

Bouw mee met Barneveld

Als u een van de uitgaven heeft, dan heeft u een steentje bijgedragen aan de bouw van een nieuwe kerk voor de Gereformeerde Gemeente te Barneveld. De gemeente wordt gesplitst en momenteel verrijst in een nieuwbouwwijk een tweede kerkgebouw.

Deze uitgaven zijn totstandgekomen in nauwe samenwerking met Uitgeverij/Boekhandel Gebr. Koster, die ook de distributie verzorgt. Van alle exemplaren die door Gebr. Koster van deze uitgaven worden verkocht, is de opbrengst bestemd voor de kerkbouw.

BESTELBON

Het verkondigde Woord

110 jaar Gereformeerde Gemeente Barneveld
..... ex.

Verkondiging van de getuigenis Gods
ds. C. Hogchem
..... ex.

Korte overdenkingen

A. van de Kieft
..... ex.

met Barneveld

entre va. omme e nieuwe bouwend tevoor e eefde Bar

gespl - g nieuwen . D.n.w.vp enjens in nt
bouw

rkge